Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία
01 / 23

11 Απριλίου 2023

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Θετική δυναμική της οικονομίας, εγγενείς προκλήσεις και πιέσεις από το διεθνές περιβάλλον

Σε τι στηρίζεται η τρέχουσα μεγέθυνση;

- Ισχυρή ανάκαμψη κατανάλωσης
- Τόνωση διεθνούς τουρισμού
- Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
- Δημόσιο χρέος σε σταθερό επιτόκιο

Κρίσιμες μεσοπρόθεσμες τάσεις

- Αύξηση διεθνούς μεριδίου εξαγωγών
- Προς μια ανοικτή οικονομία;

Εξωτερικές πιέσεις

- Στροφή στη νομισματική πολιτική, με χαρακτηριστικά διαρκείας. Ακριβότερο και πιο εκλεκτικό χρήμα
- Αναταράξεις στο διεθνές τραπεζικό σύστημα
- Ενεργειακή κρίση, ρωσική εισβολή, αβεβαιότητα

Εγγενείς, δομικές προκλήσεις

- Δίδυμα ελλείμματα
- Υψηλός πληθωρισμός σε αγαθά πρώτης ανάγκης

Προτεραιότητες πολιτικής

- Δημοσιονομική σύνεση και αξιοπιστία
  - Διατηρήσιμα πρωτογενή πλεονάσματα, απεξάρτηση από έκτακτες επιδοματικές πολιτικές, στόχευση μέτρων
  - Ανάκτηση επενδυτικής βαθμίδας
- Αποτελεσματικός χειρισμός πληθωρισμού
  - Ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές
- Βελτίωση επενδυτικού περιβάλλοντος και διευκόλυνση εξαγωγών
  - Σταθερότητα οικονομικής πολιτικής
  - Αποτελεσματική αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων της ΕΕ
- Μεταρρυθμίσεις σε δημόσιο τομέα, δικαιοσύνη, εκπαίδευση
- Μέτρα για στροφή της άτυπης προς την επίσημη οικονομία

Διεθνές περιβάλλον: επιβράδυνση το δ’ τρίμηνο του 2022

- **Επιβράδυνση της παγκόσμιας ανάπτυξης το δ’ τρίμηνο**, υπό την επίδραση του **ενεργειακού κόστους** και της **νομισματικής σύσφιξης**.
  - Ανάπτυξη 1,4% σε Ευρωζώνη (από 2,4%), 0,9% στις ΗΠΑ (από 1,9%), 2,9 (από 3,9%) στην Κίνα, 1,4% (από 2,6%) στις χώρες ΟΟΣΑ.
- **Πληθωρισμός** στις χώρες του ΟΟΣΑ υποχωρεί σταδιακά φτάνοντας στο 8,8% τον Φεβρουάριο παραμένοντας ωστόσο σε υψηλά επίπεδα (στο 7,3% ο δομικός)
  - Υποχωρούν σταδιακά οι διεθνείς τιμές των ενεργειακών εμπορευμάτων.
  - Οι κεντρικές τράπεζες αυξάνουν συστηματικά τα επιτόκια, η ΕΚΤ έχει προβεί σε 6 διαδοχικές αυξήσεις από τον Ιούλιο του 2022, σωρευτικά κατά 300 μ.β..
  - Εξακολουθεί να διατηρείται η αβεβαιότητα για τη διάρκεια του **πολέμου στην Ουκρανία**.

- Πρόβλεψη ΟΟΣΑ για **παγκόσμια ανάπτυξη 2,6% το 2023** (από 2,2% τον Νοέμβριο του 2022).
- Η ΕΚΤ προβλέπει ασθενή ανάπτυξη στην Ευρωζώνη το 2023 (+1,0%) και επιτάχυνση το 2024 (+1,6%). Η πληθωριστική πίεση αναμένεται ισχυρή και το 2023.

Διεθνές περιβάλλον: προκλήσεις μεσοπρόθεσμα

Προκλήσεις παγκοσμίως

- Αβεβαιότητα ως προς την ένταση και διάρκεια των επιπτώσεων του πολέμου στην Ουκρανία
- Αναχαίτιση πληθωριστικών πιέσεων χωρίς την πρόκληση ύφεσης
  - Ανάγκη για συντονισμό νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής με στόχο την ισορροπία μεταξύ σταθερότητας τιμών και στοχευμένων μέτρων στήριξης
  - Σφιχτότερη νομισματική πολιτική (FED, ΕΚΤ) ➔ ορατή η αρνητική επίδραση στη ζήτηση ➔ διάρκεια διατήρησης υψηλών επιτοκίων ➔ χρηματοπιστωτική σταθερότητα
- Επιτάχυνση οικονομικής δραστηριότητας σε Κίνα

Προκλήσεις στην Ευρώπη

- Επίμονος «πληθωρισμός τροφίμων»
- Αυξημένη αβεβαιότητα εξαιτίας αναταράξεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές
- Επιδράσεις σύσφιξης νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ και άνοδος κόστος δανεισμού
- Διαφοροποίηση πηγών ενέργειας και ενεργειακή ασφάλεια μεσοπρόθεσμα
- Δημόσια διαβούλευση για την αναθεώρηση των δημοσιονομικών κανόνων
- Αποτελεσματική αξιοποίηση Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης

Ελλάδα 2022: Ισχυρή εγχώρια ανάκαμψη

Πραγματικό ΑΕΠ δ΄τρίμηνο 2022: +5,2% y/y
Επιτάχυνση της ανάπτυξης, (από +4,4% y/y στο γ' τρίμηνο), με ώθηση από επενδύσεις και κατανάλωση

Ανθεκτική ιδιωτική κατανάλωση (ιδιωτική +4,2% y/y, δημόσια -1,9% y/y)	Επιδείνωση εξαγωγών (-3,5% y/y, με υπηρεσίες -5,1% y/y)	Σημαντική άνοδος επενδύσεων (+36,6% y/y)	Ενίσχυση εισαγωγών (+7,5% y/y)	Διαχρονικά υψηλή εξωστρέφεια (82% του ΑΕΠ)

Εκτιμήσεις 2022

- **Ανάπτυξη: ≈ 5,9%**
- Ιδιωτική κατανάλωση: ≈ 7,8%
- Δημόσια κατανάλωση: ≈ -1,6%
- Επενδύσεις: ≈ 21,8%
- Εξαγωγές: ≈ 4,9%
- Εισαγωγές: ≈ 10,2%
- Ανεργία: ≈ 12,4%
- Πληθωρισμός: ≈ 9,6%

Εποχικά διορθωμένο ΑΕΠ

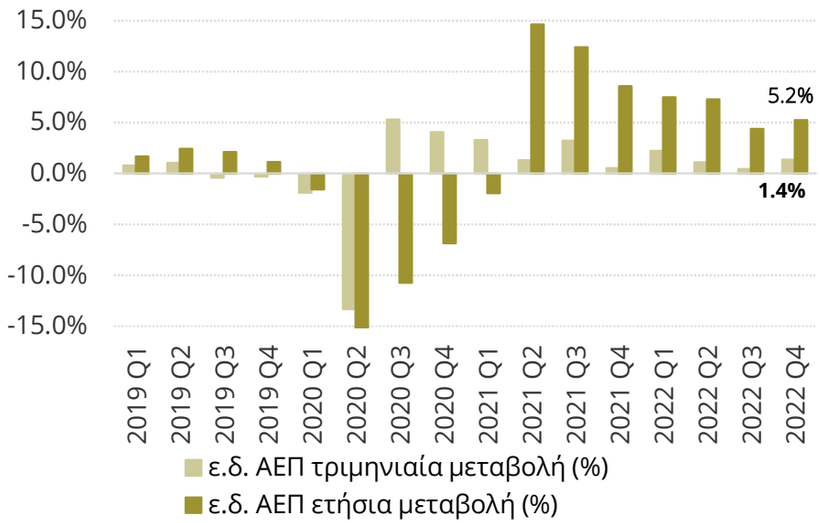

Ετήσια % μεταβολή για ε.δ. ΑΕΠ, συνεισφορά σε π.μ. ανά συνιστώσα

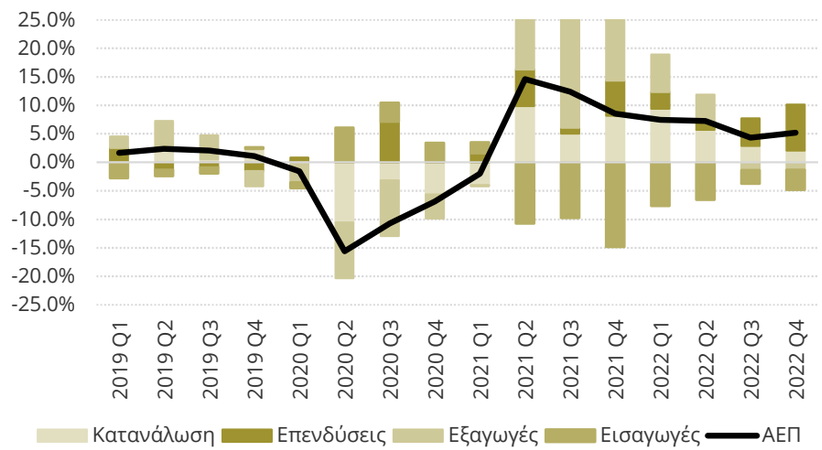

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σε επίπεδο ρεκόρ η εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας το 2022

Βαθμός εξωστρέφειας (% ΑΕΠ)

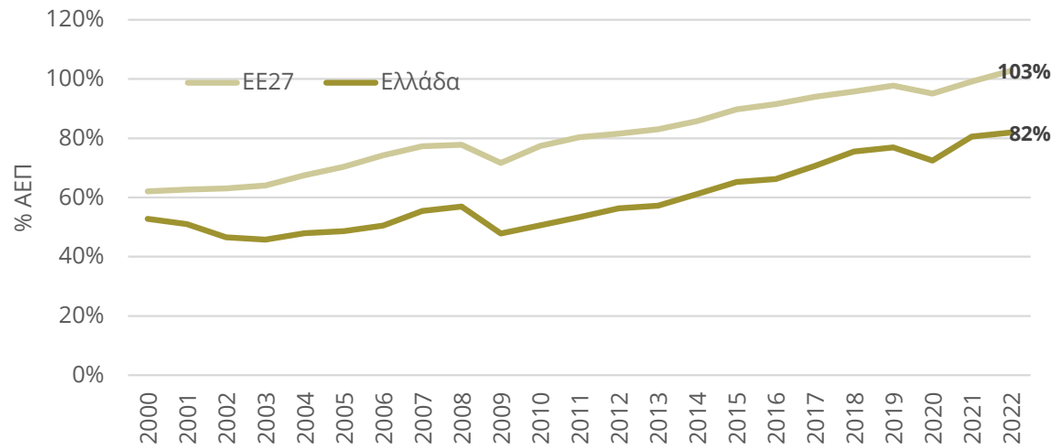

Εξωστρέφεια και εξωτερικό ισοζύγιο (% ΑΕΠ)

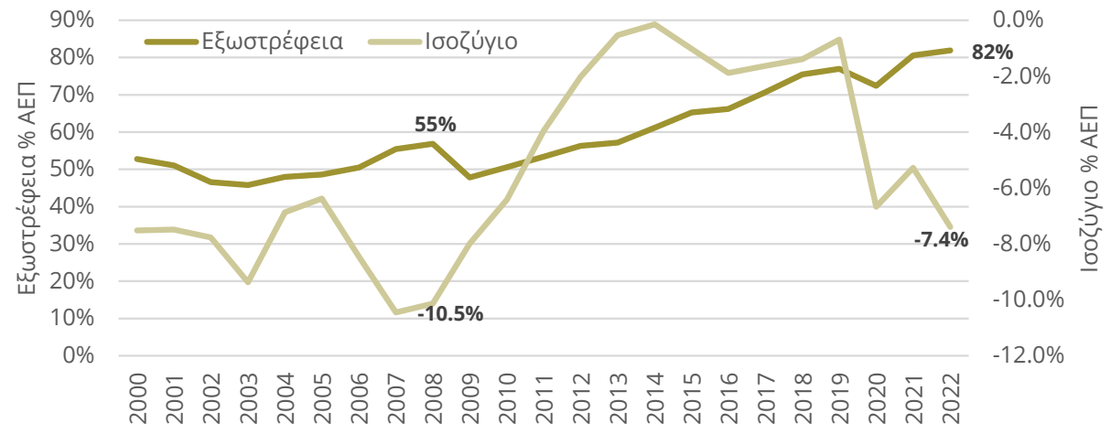

Πηγή: Eurostat, **Επεξεργασία**: ΙΟΒΕ, **Σημείωση**: Ο βαθμός εξωστρέφειας υπολογίζεται ως το άθροισμα της αξίας εξαγωγών και εισαγωγών σε σταθερές τιμές.

- Μετά την ελληνική κρίση χρέους του 2009 ο δείκτης ανοιχτής οικονομίας για την Ελλάδα άρχισε να μειώνει σταδιακά την απόκλισή του από τον με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, φτάνοντας **το ιστορικό ρεκόρ του 82% του ΑΕΠ το 2022**.
- Ενώ η ενίσχυση της εξωστρέφειας επιδρά αναμφίβολα **θετικά στο ρυθμό μεγέθυνσης μιας οικονομίας**, όταν αυτή συνοδεύεται με διερευνόμενα εξωτερικά ελλείμματα τότε ενδέχεται να καταστήσει την εγχώρια οικονομία ευάλωτη στους εξωτερικούς κραδασμούς.
- Στην περίπτωση της Ελλάδας όπου οι **εισαγωγές παρουσιάζουν υψηλή ελαστικότητα ως προς την κατανάλωση**, και η τελευταία αντιπροσωπεύει μεγάλο μέρος του εγχώριου προϊόντος, η ενίσχυση του ρυθμού μεγέθυνσης της εγχώριας οικονομίας επιφέρει την αύξηση της εξωστρέφειας αλλά ταυτόχρονα και την επιδείνωση του ελλείματος του εξωτερικού ισοζύγιο.
- Ωστόσο, η μεγάλη αύξηση της εξωστρέφειας που παρατηρείται τα τελευταία δύο χρόνια έχει **οδηγήσει σε μικρότερα ελλείμματα συγκριτικά με τον μικρότερο βαθμό εξωστρέφειας και τα μεγαλύτερα εξωτερικά ελλείμματα που παρατηρήθηκαν το 2007**.

Υποχώρηση του πληθωρισμού το α΄τρίμηνο του 2023 στο 5,9%: αποκλιμάκωση στις τιμές των ενεργειακών αγαθών, υψηλή πίεση στα τρόφιμα

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

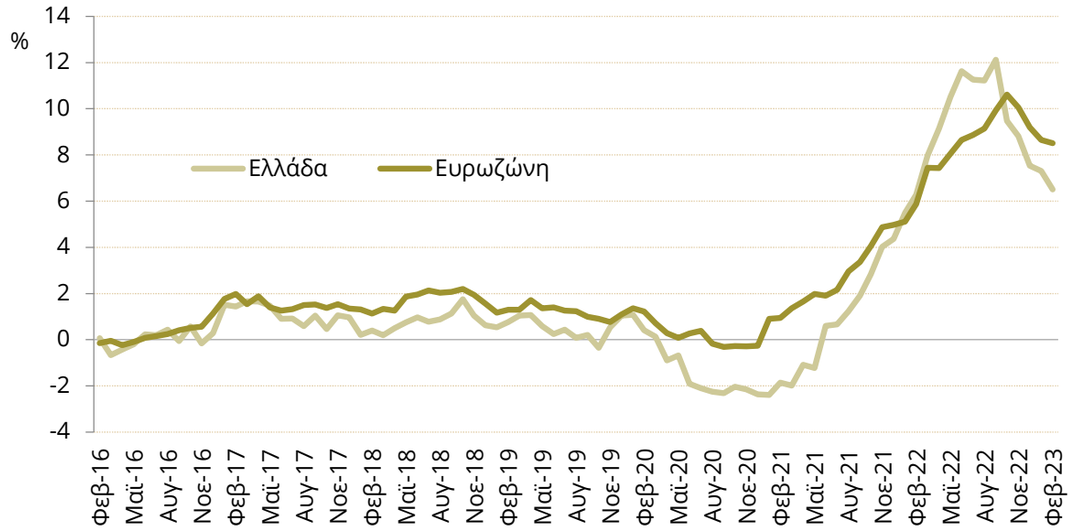

ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους Ιαν. – Φεβ.

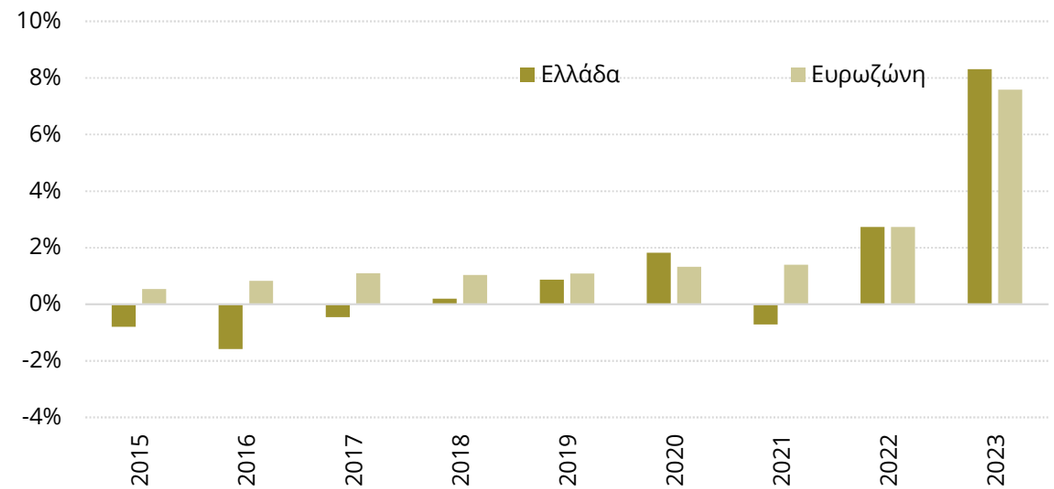

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

Ευρωζώνη: Υψηλό 25-ετίας επίπεδο πληθωρισμού το α΄ δίμηνο του 2023, 8,6% από 5,5% ένα έτος πριν.

Ελλάδα: **Περαιτέρω επιβράδυνση ενίσχυσης εγχώριου Δείκτη Τιμών 6,5% τον Φεβρουάριο** από 7,3% τον Ιανουάριο.

- Για το α΄ δίμηνο του 2023: Ρυθμός μεταβολής ΕνΔΤΚ +6,9%, έναντι 5,9% το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2022, αποκλειστικά από την αυξητική επίδραση μη ενεργειακών αγαθών (8,2%). Αρνητική η επίδραση των ενεργειακών αγαθών (-1,3%), ενώ μηδενική ήταν η επίδραση από έμμεσους φόρους.
- **Για τον Μάρτιο** ο ρυθμός μεταβολής του ΕνΔΤΚ αναμένεται να διαμορφωθεί στο 5,4% από 8,0% ένα έτος πριν.

Δείκτης Τιμών Παραγωγού (Ιαν. – Φεβ. 2023): **Άνοδος 9%**, λόγω μη ενεργειακών αγαθών, έναντι ανόδου 32,6% ένα έτος πριν.

Μικρή βελτίωση Οικονομικού Κλίματος το α’ τρίμηνο του 2023, αισθητά χαμηλότερα από πέρυσι

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

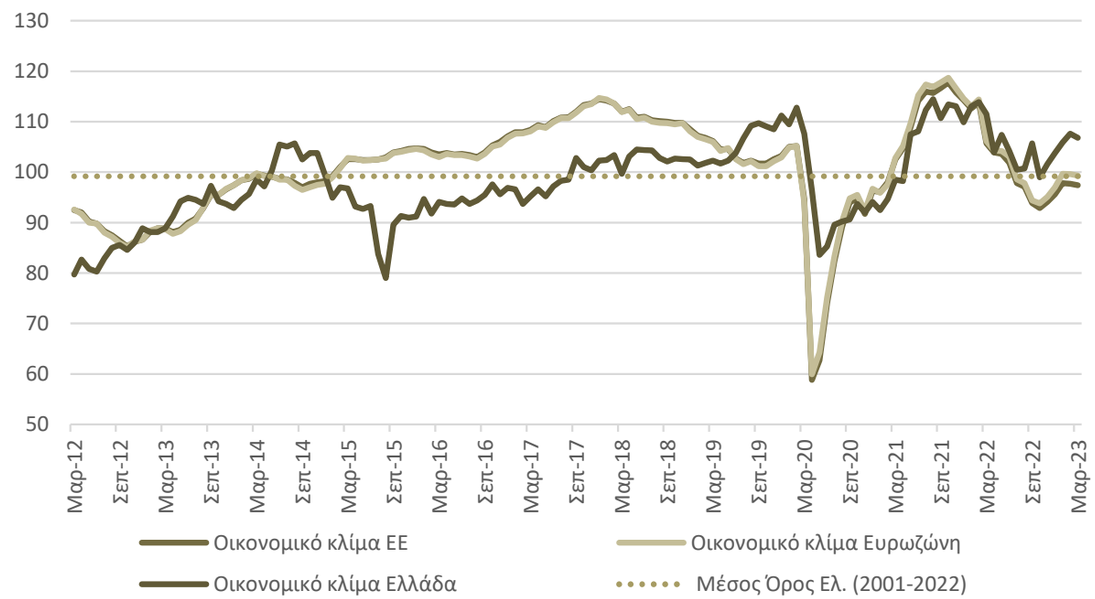

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

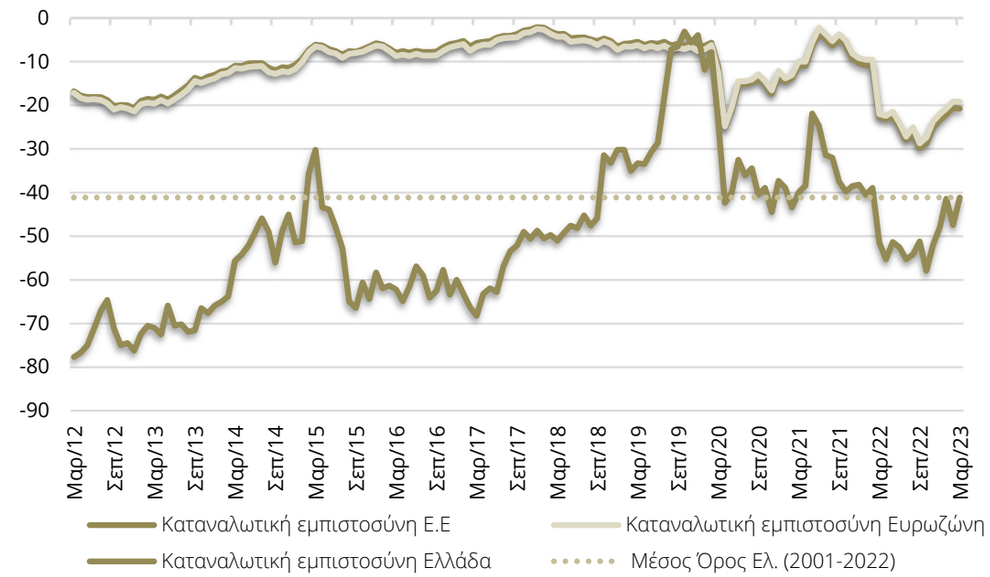

Πηγές: ΙΟΒΕ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Σημαντική βελτίωση της Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης στις αρχές του 2023, σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα ωστόσο από την Ευρωζώνη.

Δημόσια οικονομικά: καλύτερα από τον στόχο το 2022 και το πρώτο δίμηνο του 2023

Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2022 (ταμειακή βάση)

- Έλλειμμα €11,7 δισεκ. (στόχος €13,4 δισεκ.)
- Πρωτογενές έλλειμμα €6,7 δισεκ. (στόχος €8,5 δισεκ.)

Βελτίωση λόγω μεγαλύτερης αύξησης των εσόδων (+8,6%) σε σχέση με τις δαπάνες (+2,2%)
Υπέρβαση στόχου από τις δαπάνες (-€1,98 δισεκ.)

- Αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες εσόδων σε σχέση με πέρυσι
- Σημαντικές έκτακτες πληρωμές δαπανών για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης.

Κρατικός Προϋπολογισμός Ιαν.-Φεβ. 2023 (ταμειακή βάση)

- Πλεόνασμα €2,3 δισεκ. ή 1,0% του ΑΕΠ
- Πρωτογενές πλεόνασμα €4,2 δισεκ. ή 1,9% του ΑΕΠ

Βελτίωση σε σχέση με πέρυσι λόγω μεγαλύτερης αύξησης των εσόδων (+46,5%) σε σχέση με τις δαπάνες (+9,2%)
Υπέρβαση στόχου κυρίως από τα έσοδα (+€1,96 δισεκ.) αλλά και από τις δαπάνες (-€309 εκατ.)

- Αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες εσόδων σε σχέση με πέρυσι
- Αυξημένες μεταβιβάσεις λόγω μέτρων στήριξης και ετεροχρονισμού πληρωμών

Ταμειακό ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης

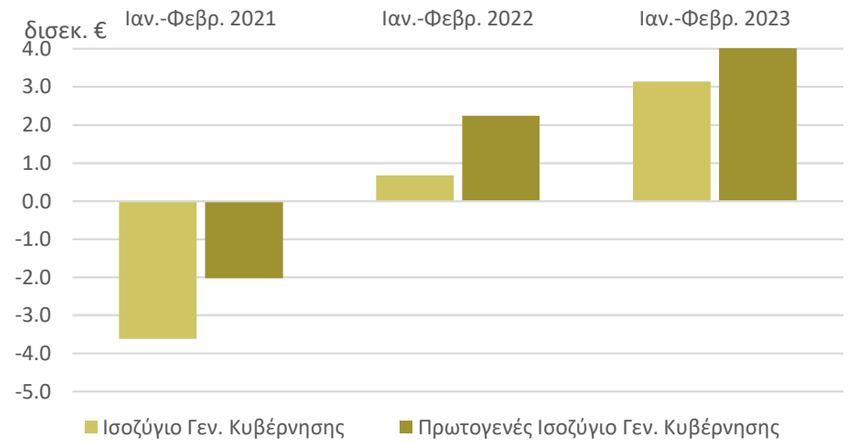

Πηγή: ΥΠΟΙΚ

Βραχυχρόνιοι δείκτες δραστηριότητας: επιβράδυνση σε βιομηχανία και λιανεμπόριο, δυναμική σε κατασκευές και τουρισμό

Βιομηχανία	• Ενίσχυση βιομηχανικής παραγωγής το 2022 κατά 2,2% (2,2% στην ΕΖ) αντί αύξησης κατά 10,1% το 2021
Κατασκευές	• Άνοδος της παραγωγής στις Κατασκευές κατά 23,0% στο 2022, αντί 7,3% στην ίδια το 2021 • Αύξηση στην παραγωγή Οικοδομικών Έργων κατά 17,1% αντίστοιχης (αντί 15,6% το 2021)
Τουρισμός	• Ετήσια αύξηση 54,9% το 2022 σε συνέχεια ενός ισχυρού 2021 (+82,0% ετήσια μεταβολή)
Λιανικό Εμπόριο	• Αύξηση 3,3% στον όγκο του Λιανικού Εμπορίου το 2022 αντί εντονότερης αύξησης κατά 10,2% το 2021. • Ανάκαμψη προσδοκιών στο πρώτο τρίμηνο του 2023

Στα €20,1 δισεκ. το έλλειμμα στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) στο σύνολο του 2022, στο 9,7% του ΑΕΠ

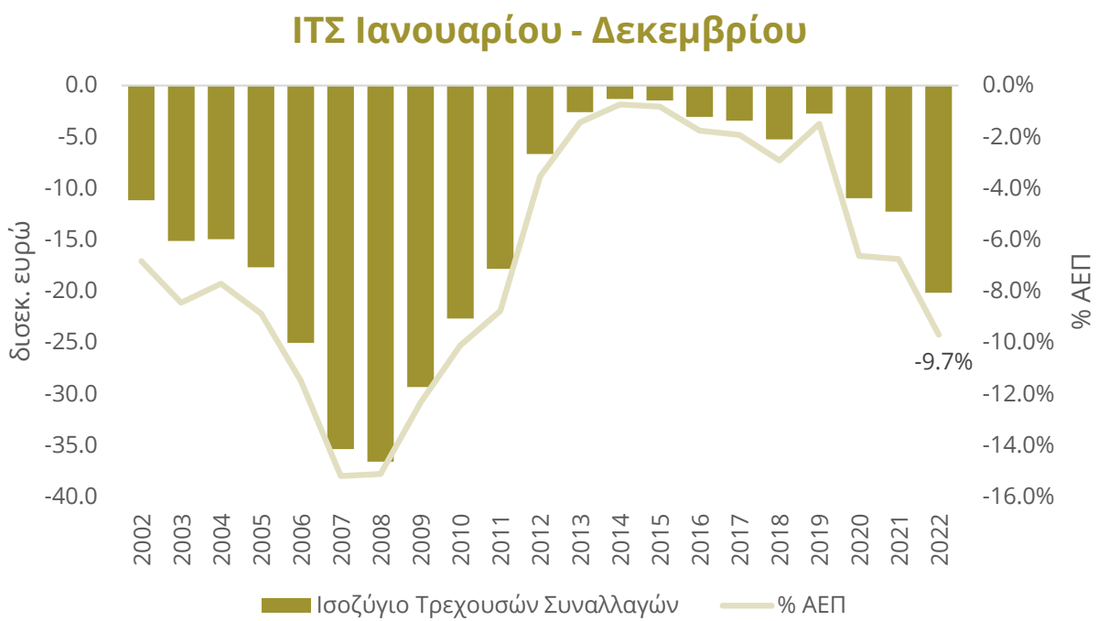

Πηγή: ΤτΕ

- Μεγάλη αύξηση στο έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών, κατά €12,3 δισεκ.
- Το 60% οφείλεται στα καύσιμα
- Ιστορικό ρεκόρ στις εισπράξεις από μεταφορές (€23,4 δισεκ.).
- Στα €17,6 δισεκ. οι εισπράξεις από Τουρισμό, κοντά στα επίπεδα του 2019

Επαναφορά του ελλείμματος αγαθών στα επίπεδα του 2008 (18,4% του ΑΕΠ), στα €39 δισεκ. το 2022

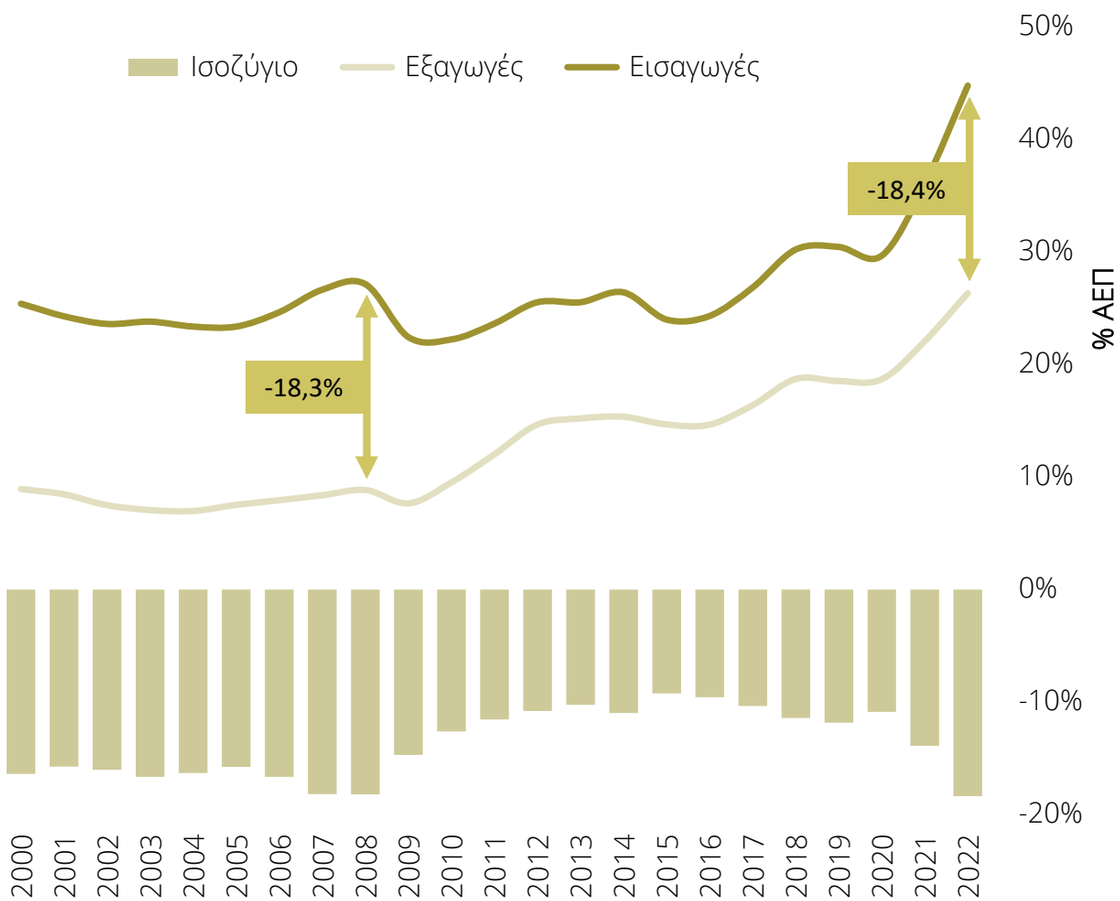

Υπήρξε διαρθρωτική αλλαγή στο μείγμα εισαγωγών και εξαγωγών αγαθών την περίοδο 2008-2022;

Εισαγωγές (μερίδια)

- **Καταναλωτικά αγαθά** 21,9% έναντι 28,9% το 2008
- **Ενδιάμεσα αγαθά** 68,4% έναντι 54,5% το 2008
- **Κεφαλαιουχικά αγαθά** 9,6% έναντι 16,6% το 2008

Εξαγωγές (μερίδια)

- **Καταναλωτικά αγαθά** 28,5% έναντι 32,9% το 2008
- **Ενδιάμεσα αγαθά** 65,9% έναντι 59,9% το 2008
- **Κεφαλαιουχικά αγαθά** 5,6% έναντι 7,2% το 2008

Μείωση μεριδίων εμπορικών ροών καταναλωτικών και κεφαλαιουχικών αγαθών με αντίστοιχη αύξηση στα ενδιάμεσα αγαθά (μικρότερη μεταβολή χωρίς καύσιμα). Σταδιακή ενίσχυση της παρουσίας της ελληνικής οικονομίας στις **παγκόσμιες αλυσίδες αξίας**, με στόχο την **αύξηση της προστιθέμενης αξίας**

Αποκλιμάκωση της ανεργίας για ένατο συνεχόμενο έτος. Στα επίπεδα του 2010 το ποσοστό ανεργίας

Αριθμός ανέργων και ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

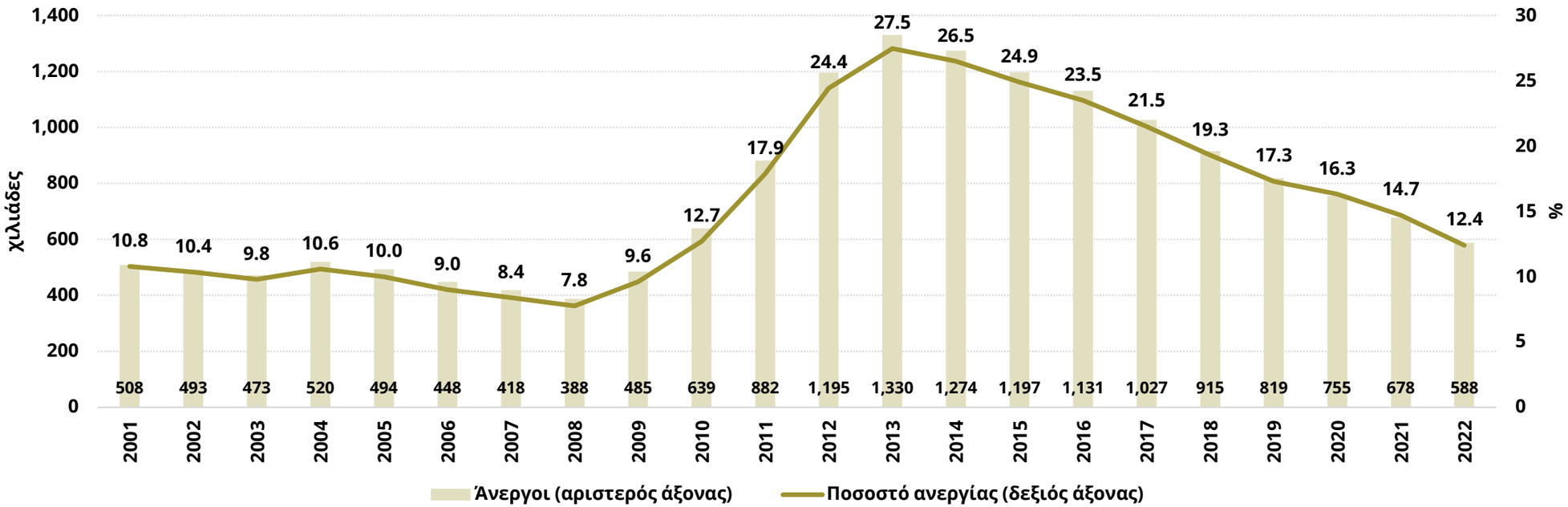

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Στο 12,4% το ποσοστό ανεργίας το 2022 από 14,7% το 2021. Η **ισχυρότερη ετήσια μείωση από το 2014 (-2,3 ποσοστιαίες μονάδες)**.
- Αύξηση απασχόλησης σε 17 κλάδους. Ενδεικτικά: Τουρισμός (+52,2 χιλ. απασχολούμενοι), Εκπαίδευση (+32,3 χιλ.), Μεταποίηση (+22,9 χιλ.), Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο (+19,9 χιλ.).
- Μείωση της απασχόλησης σε 4 κλάδους. Ενδεικτικά: Δημόσια διοίκηση (-10,3 χιλ. απασχολούμενοι), Μεταφορά-Αποθήκευση (-4,0 χιλ.).
- Θετικό κατά 72,9 χιλ. άτομα το ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων το 2022 αλλά χαμηλότερο συγκριτικά με το θετικό ισοζύγιο του 2021 (+133,1 χιλ.).

Αύξηση του εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους για έβδομο συνεχόμενο έτος, αλλά ηπιότερα σε σχέση με το 2021

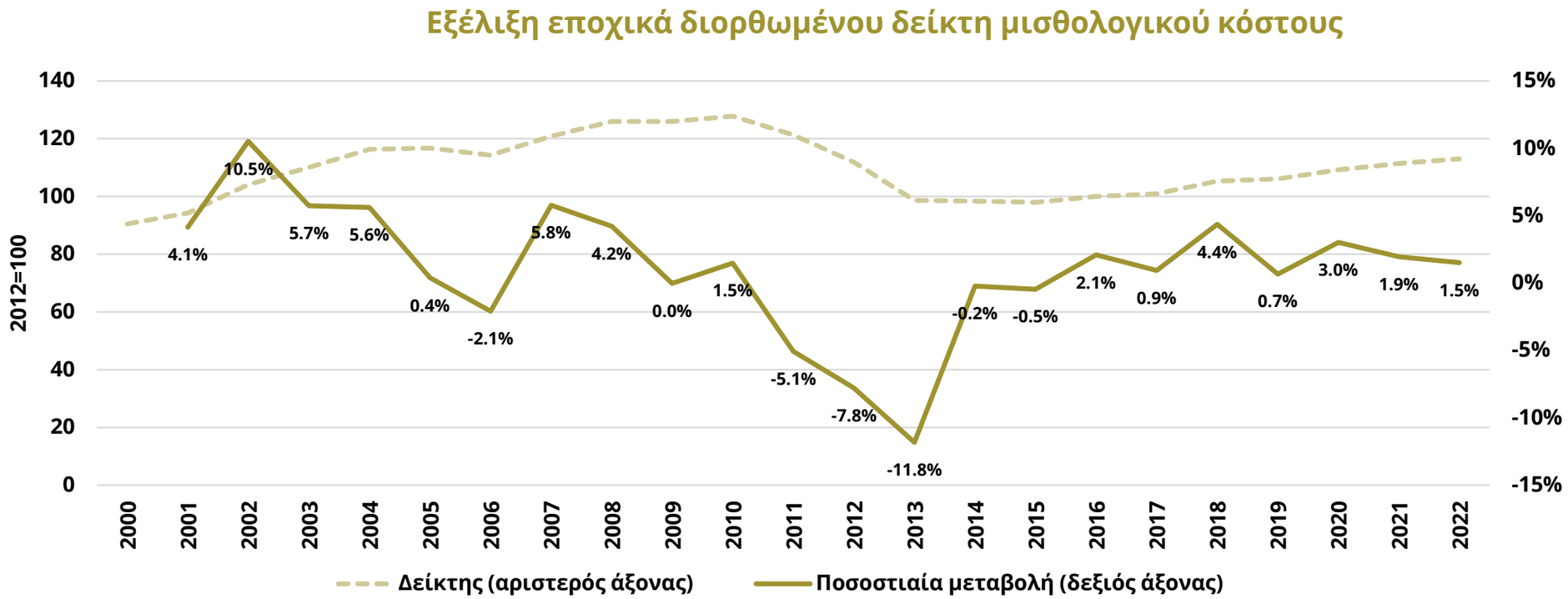

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Αυξήθηκε κατά 1,5% το 2022 συγκριτικά με το 2021, σε συνέχεια ανόδου κατά 1,9% το 2021 και κατά 3,0% το 2020

Υψηλό το ποσοστό αμειβόμενων με τον κατώτατο μισθό σε ευέλικτες μορφές απασχόλησης και μικρές επιχειρήσεις

Ποσοστό αμειβόμενων με τον κατώτατο για το σύνολο των μισθωτών, 2016-2022

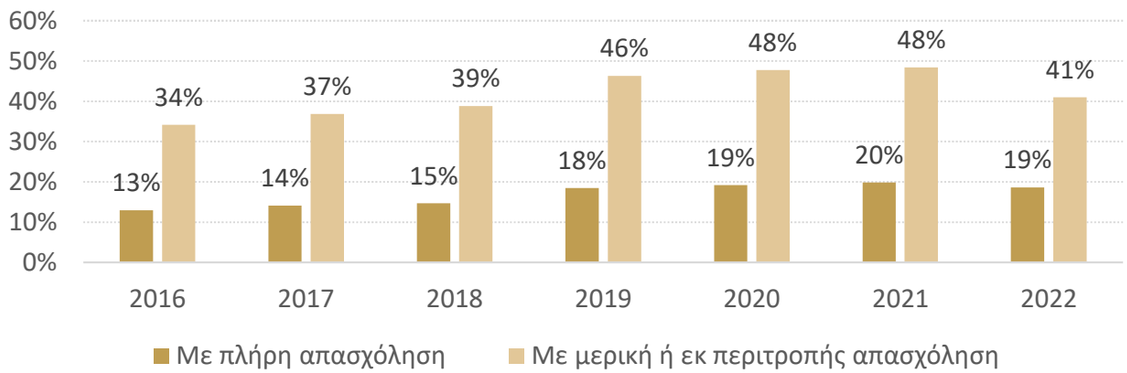

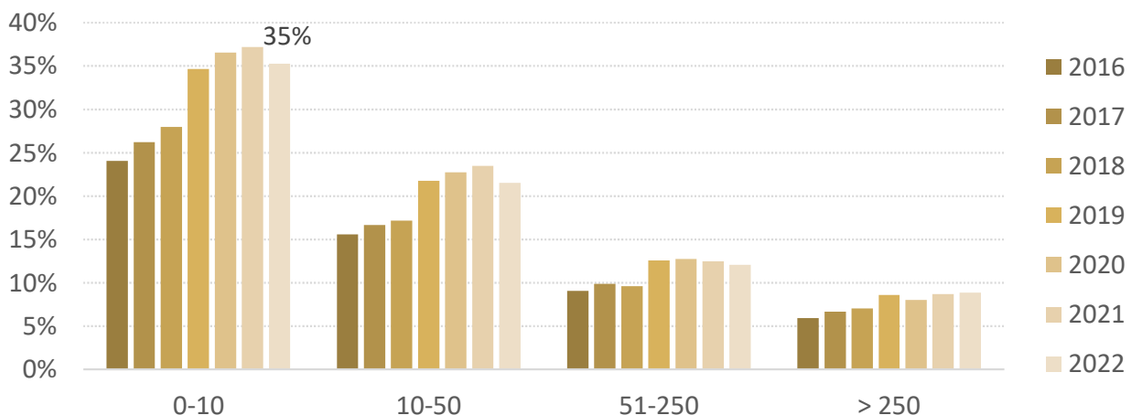

Πηγή: ΕΡΓΑΝΗ, Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ

- Σχεδόν **1 στους 5 πλήρους απασχολούμενους** στην Ελλάδα αμειβόταν με τον κατώτατο μισθό το 2022, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο είναι διπλάσιο για απασχολούμενους με ευέλικτες μορφές απασχόλησης
- Ένα μεγάλο μέρος των απασχολούμενων μισθωτών (περί τους 700.000 ή 29,6% του συνόλου) απασχολούνταν το 2022 σε **μικρές επιχειρήσεις** κάτω των 10 ατόμων. Μεταξύ αυτών, το 35% αμειβόταν με τον κατώτατο μισθό το 2022
- **Μεταβολές του κατώτατου μισθού**, όπως η πρόσφατη του Απριλίου 2023, αναμένεται να έχουν άμεσες επιδράσεις σε μεγαλύτερο μερίδιο εργαζομένων με ευέλικτες μορφές απασχόλησης, καθώς και εργαζομένων σε μικρομεσαίες εταιρείες.
- Ο **υψηλός βαθμός συμπίεσης μισθών** στην ελληνική οικονομία συνεπάγεται προτεραιότητα για πολιτικές που θα τονώνουν την παραγωγικότητα και τους μέσους μισθούς των εργαζομένων, με κίνητρα για παραμονή τους στην επίσημη αγορά εργασίας

Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια (ΜΕΔ) μειώθηκαν το δ' τρίμηνο σε 8,7% των συνολικών δανείων των τραπεζών...

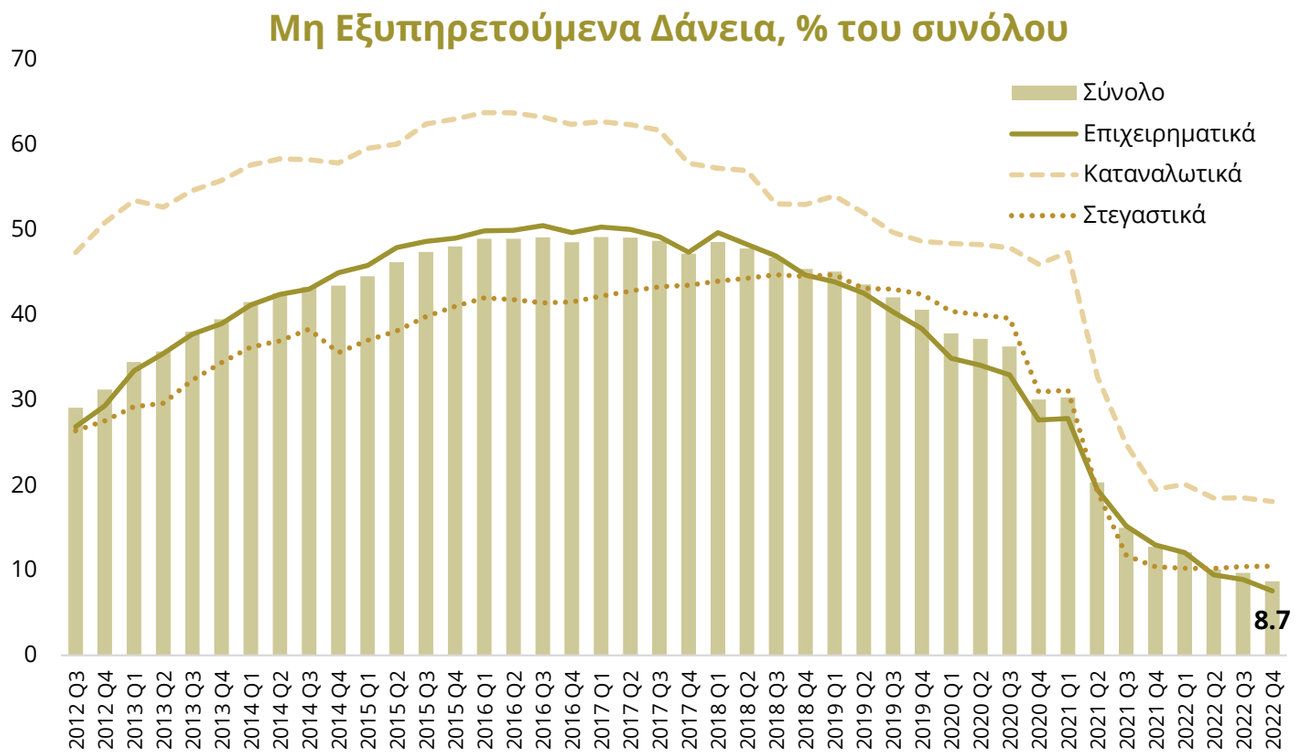

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας
* Τα στοιχεία είναι σε ατομική βάση και αφορούν σε εντός ισολογισμού δάνεια (προ προβλέψεων) των Ελληνικών εμπορικών και συνεταιριστικών τραπεζών.

...για πρώτη φορά από τα μέσα του 2009. Ωστόσο παραμένουν υψηλότερα από τον μ.ό. στην Ευρωζώνη, καθώς και σημαντικός επιβαρυντικός παράγοντας για την οικονομία συνολικά.

Θετικές εξελίξεις: Διατήρηση πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις, συνέχιση υλοποίησης του δανειακού σκέλους του «Ελλάδα 2.0»

Αρνητικές εξελίξεις: Αντιστροφή τάσης ιδιωτικών καταθέσεων σε αρνητική, αύξηση κόστους χρηματοδότησης, πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά

Κίνδυνος: Επιδείνωση στη δυνατότητα αποπληρωμής δανειζόμενων λόγω σημαντικά υψηλότερου κόστους ενέργειας και αγαθών πρώτης ανάγκης

Ο χρόνος παραμονής εκτός επενδυτικής βαθμίδας του ελληνικού κρατικού ομολόγου…

Πιστοληπτική αξιολόγηση κρατικών ομολόγων ανά χώρα*: Αριθμός βαθμίδων πάνω/κάτω από την επενδυτική ανά τρίμηνο

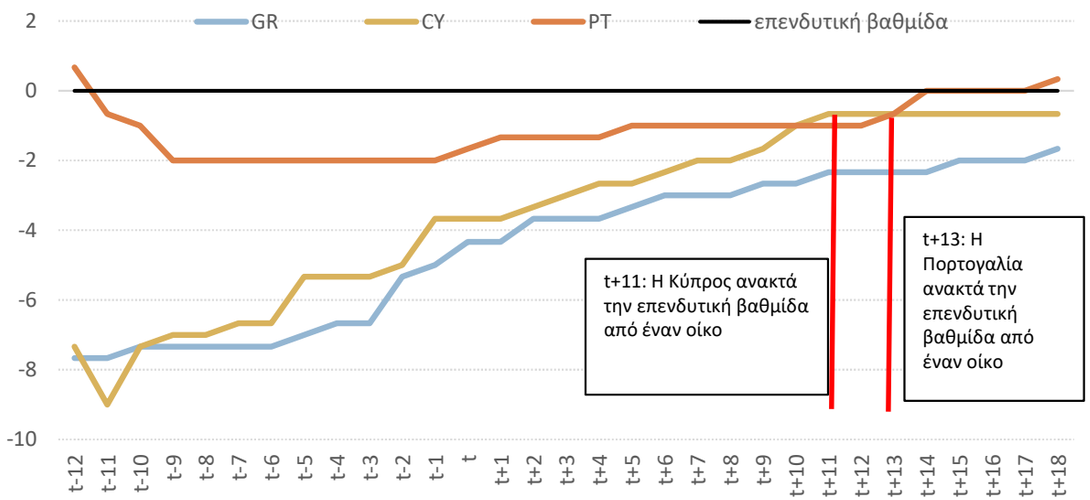

Χρόνος σε τρίμηνα, όπου t είναι το τρίμηνο λήξης του προγράμματος προσαρμογής κάθε χώρας

Πιστοληπτική αξιολόγηση ελληνικών κρατικών ομολόγων*: Αριθμός βαθμίδων πάνω/κάτω από την επενδυτική

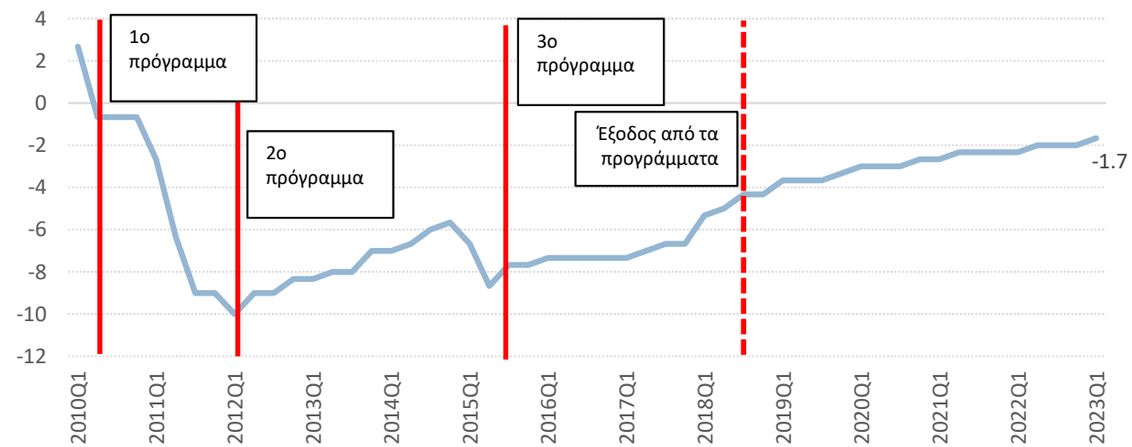

Πηγές: Τρεις διεθνείς οίκοι αξιολόγησης, **Επεξεργασία στοιχείων**: ΙΟΒΕ. ***Σημείωση**: Αριθμητικός μέσος αξιολόγησης από τρεις διεθνείς οίκους, S&P, Moodys, Fitch

…ξεπέρασε σε διάρκεια τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης που αντιμετώπισαν κρίση, μετά τη λήξη των προγραμμάτων τους.

Η Κύπρος και η Πορτογαλία ανέκτησαν την επενδυτική βαθμίσα εντός 3 και 4 ετών αντίστοιχα μετά τη λήξη των προγραμμάτων τους

Το 2023 είναι το 5ο έτος από τη λήξη του τελευταίου Ελληνικού προγράμματος.

Υπό προϋποθέσεις, η προσδοκία των αγορών είναι ότι η επενδυτική βαθμίδα δύναται να αποκτηθεί εντός του 2023.

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2023

Βασικό Σενάριο 2023

- Η οικονομία της Ευρωζώνης ακολουθεί το βασικό σενάριο της ΕΚΤ (Μαρτίου 2022) για ανάπτυξη 1,0% και πληθωρισμό 5,3% το 2023, ενεργειακές τιμές και επιτόκια.
- Η γεωπολιτική αστάθεια σε ανατολική Ευρώπη και Μεσόγειο, συνεχίζεται σε παρεμφερή ένταση με αυτή το 2022.
- Μικρή καθυστέρηση (1-2 τρίμηνα) στην εφαρμογή του Σχεδίου "Ελλάδα 2.0".
- Ελαφρά υψηλότερες δημόσιες δαπάνες σε σχέση με τον ΚΠ 2023.
- Απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας το β' εξάμηνο του 2023 από τουλάχιστον έναν οίκο αξιολόγησης.
- Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα θα κυμανθεί ελαφρά χαμηλότερα από τον μ.ό. στην ΕΖ το 2023.
- Ο εισερχόμενος τουρισμός ακολουθεί την επίδοση του 2019.

Προβλέψεις 2023

- **Ανάπτυξη: ≈ 2,4%**
- Ιδιωτική κατανάλωση: ≈ 1,3%
- Δημόσια κατανάλωση: ≈ 0,0%
- Επενδύσεις (Πάγιες): ≈ 7,1% (10,0%)
- Εξαγωγές: ≈ 3,2%
- Εισαγωγές: ≈ 2,6%
- Ανεργία: ≈ 11,0%
- Πληθωρισμός: ≈ 4,3%

Κίνδυνοι και θετικές προοπτικές το 2023

Κίνδυνοι

- Καθυστέρηση στον σχηματισμό κυβέρνησης
- Υψηλό εξωτερικό έλλειμμα
- Επίμονος πληθωρισμός σε αγαθά πρώτης ανάγκης, όπως τρόφιμα
- Νέος γύρος ανόδου διεθνών τιμών ενεργειακών αγαθών στα τέλη του 2023
- Αστάθεια στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα
- Σταδιακά σφιχτότερο δημοσιονομικό πλαίσιο
- Καθυστέρηση στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων του Σχεδίου "Ελλάδα 2.0»
- Νέα έξαρση ληξιπρόθεσμων οφειλών, λόγω ανόδου επιτοκίων και κόστους διαβίωσης
- Επιβράδυνση στην κλαδική διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης

Θετικές προοπτικές

- Αύξηση των δημοσιονομικών εσόδων και μείωση δημοσίου χρέους, ως % του ΑΕΠ
- Διατήρηση της ενισχυμένης εξωστρέφειας, με βελτίωση του εξωτερικού ισοζυγίου
- Χορήγηση επενδυτικής βαθμίδας
- Επιτάχυνση υλοποίησης δανειακού σκέλους στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και εφαρμογή μεταρρυθμίσεων
- Μείωση των ΜΕΔ σε επίπεδο οικονομίας και σταδιακή επανένταξη στο τραπεζικό σύστημα
- Σχεδιασμός νέου πλαισίου δημοσιονομικών κανόνων στην ΕΕ και έγκαιρη αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως μέσω του REPowerEU

Ειδική μελέτη*

«Προοπτικές ανάπτυξης και ανάγκες χρηματοδότησης του τομέα των Κατασκευών»

*Μελέτη του ΙΟΒΕ (2022). Διαθέσιμη εδώ

Το Ταμείο Ανάκαμψης (RRF) μαζί με τα υπόλοιπα Ευρωπαϊκά Ταμεία και τους Εθνικούς πόρους θα τροφοδοτήσουν την ισχυρή ανάπτυξη των Κατασκευών τα επόμενα χρόνια

Σύνολο επενδυτικών πόρων που κινητοποιούνται από τις επιχορηγήσεις σε έργα του RRF με άμεση σχέση με τη δραστηριότητα των Κατασκευών, ανά τομέα (εκτίμηση)

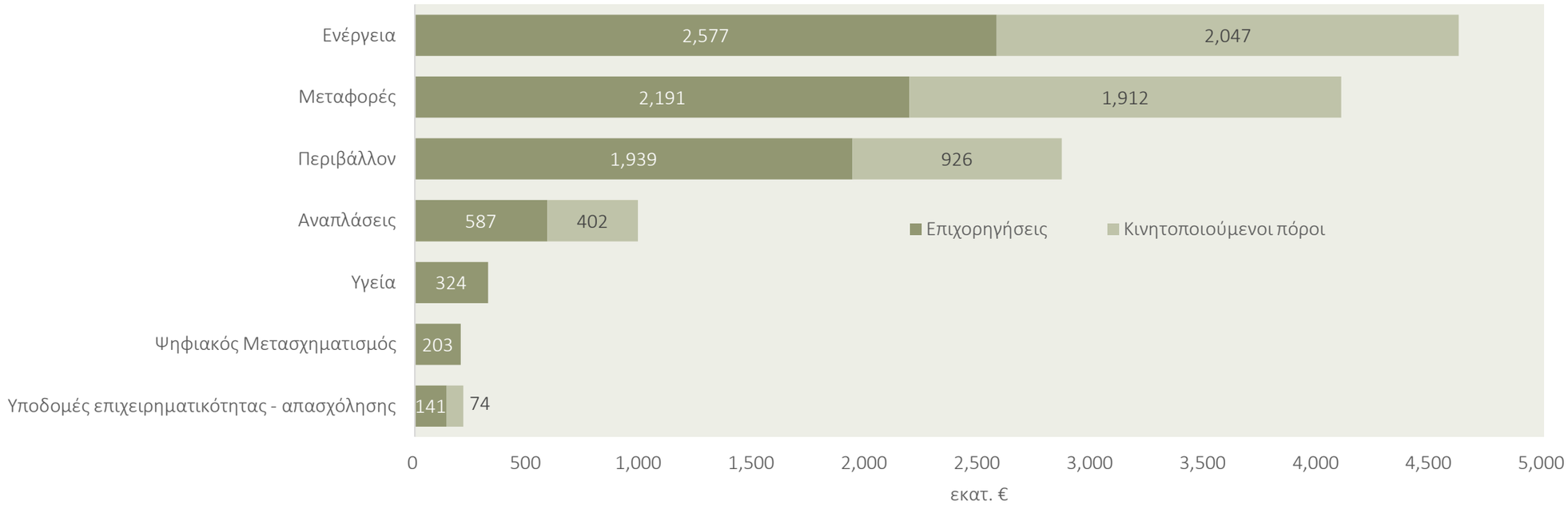

Πηγή: Ελλάδα 2.0 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ

Επιχορηγήσεις ύψους €7,96 δισ. από το RRF εκτιμάται ότι θα κατευθυνθούν σε έργα με άμεση σχέση με τις Κατασκευές, κινητοποιώντας συνολικούς πόρους ύψους €13,3 δισ.

Η αξία παραγωγής κατασκευαστικών έργων υποδομής και κτηρίων εκτιμάται ότι θα υπέρ-διπλασιαστεί συγκριτικά με το 2020

Πηγή: Eurostat και Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ

Το 2021 τα υπόλοιπα δανείων προς τις Κατασκευές έφτασαν τα 4 δισ. ευρώ – χαμηλότερα κατά 64% συγκριτικά με το 2010

Υπόλοιπα δανείων των εγχώριων ΝΧΙ προς τις Κατασκευές

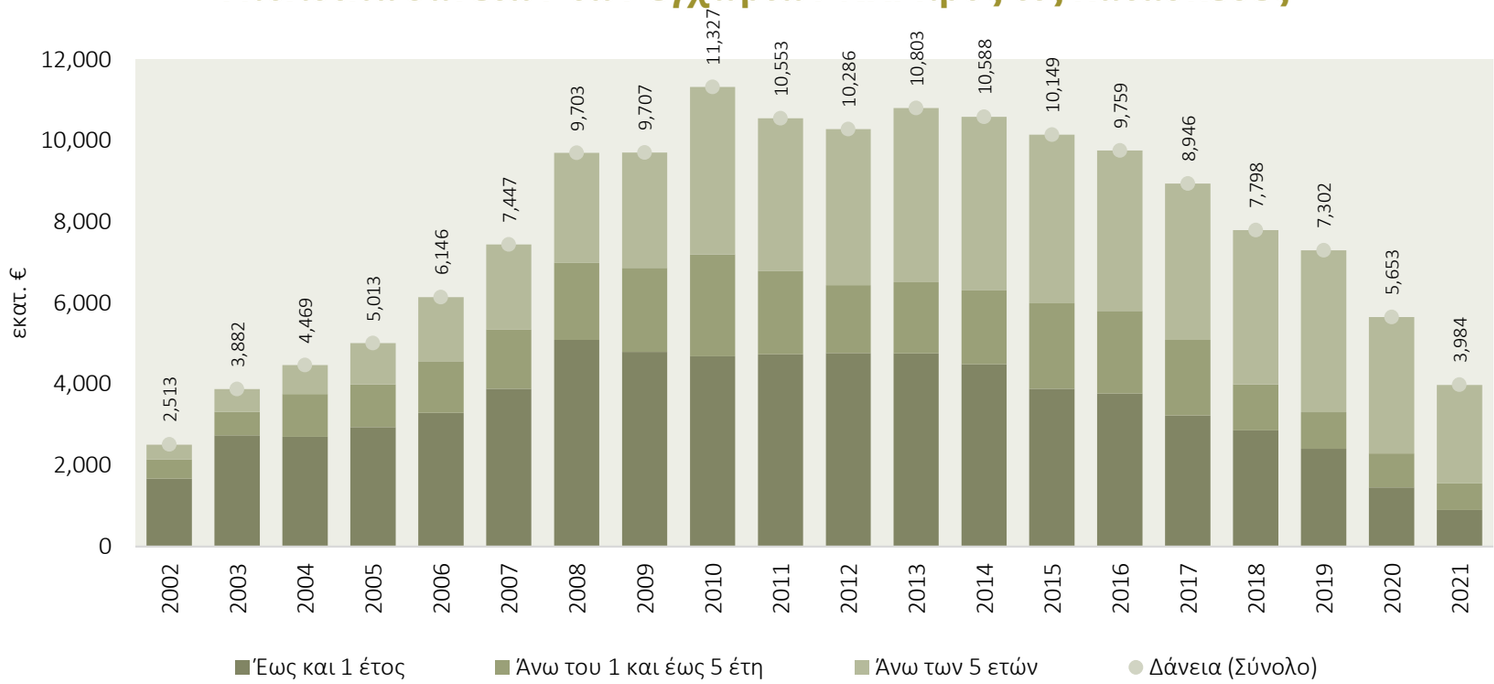

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

- Η μείωση των υπολοίπων χρηματοδότησης υποδηλώνει ότι οι αποπληρωμές δανείων υπερβαίνουν τις νέες εκταμιεύσεις δανείων προς τις Κατασκευές.
- Ωστόσο, σημαντικό μέρος αυτής της μείωσης οφείλεται στις διαγραφές (μη εξυπηρετούμενων) δανείων.

Η χρηματοδότηση που λαμβάνουν οι επιχειρήσεις του Κατασκευαστικού κλάδου κατευθύνεται κυρίως σε:

- **Κεφάλαιο κίνησης** για κάλυψη λειτουργικών αναγκών και χρηματοδότηση συναλλακτικού κυκλώματος
- **Αγορά πάγιου εξοπλισμού** (π.χ. μηχανήματα, λοιπός εξοπλισμός), υλικών και ακινήτων για επαγγελματική χρήση) - Μακροπρόθεσμα δάνεια
- **Έκδοση εγγυητικών επιστολών**: Συμμετοχής σε διαγωνισμούς, Καλής εκτέλεσης έργου, Ανάληψης κρατήσεων (αντικατάστασης δεκάτων), Προκαταβολής, Πληρωμής υποχρεώσεων

Με βάση την εκτιμώμενη εξέλιξη της κατασκευαστικής δραστηριότητας, αναμένονται αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης μεσοπρόθεσμα

Καθαρές ροές δανείων με διάρκεια έως 1 έτος στις Κατασκευές, 2003-2026

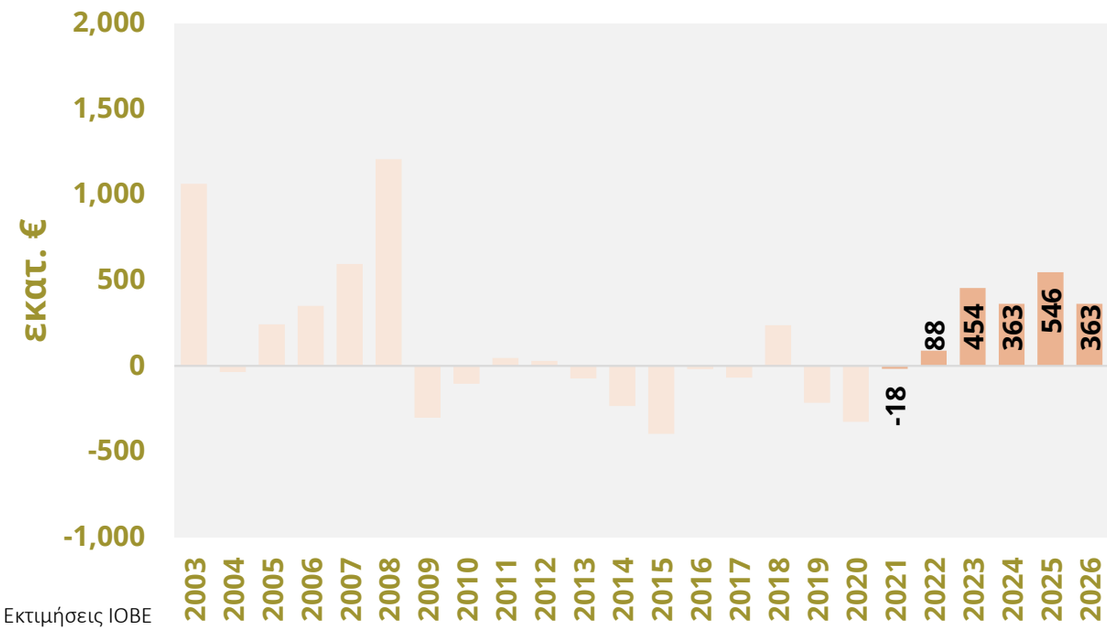

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ

Οι καθαρές ροές δανείων με διάρκεια έως 1 έτος (κεφάλαια κίνησης) στις Κατασκευές εκτιμάται ότι την περίοδο 2022-2026 θα κυμανθούν από €363-€546 εκατ.

Καθαρές ροές δανείων με διάρκεια > 1 έτος στις Κατασκευές, 2003-2026

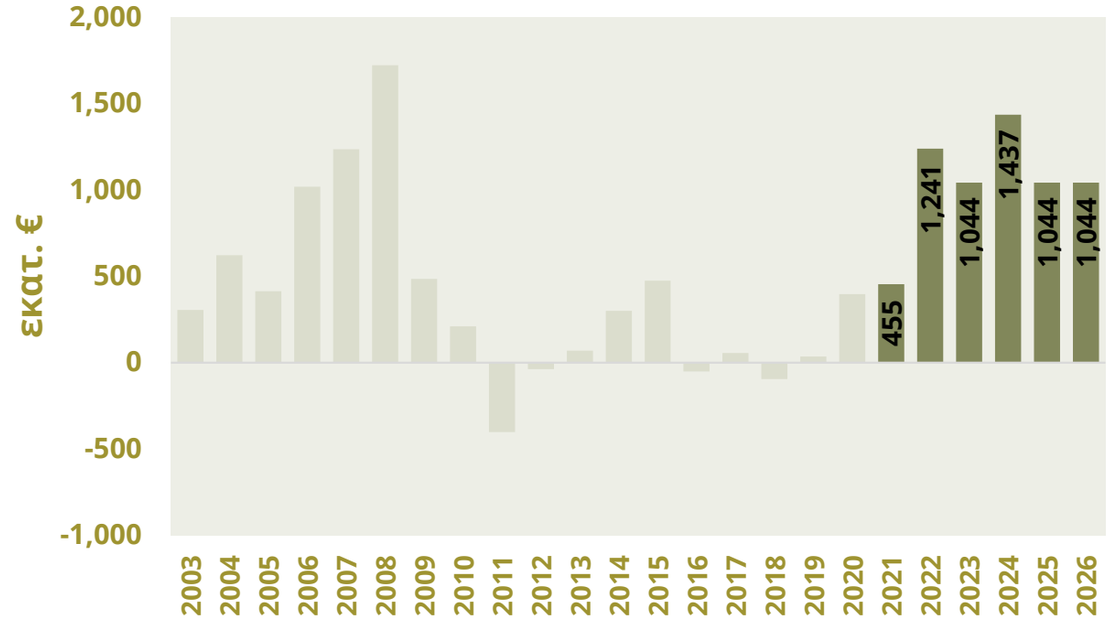

Οι καθαρές ροές δανείων με διάρκεια μεγαλύτερη από 1 έτος στις Κατασκευές εκτιμάται ότι την περίοδο 2022-2026 θα κυμανθούν από €1,04 - €1,44 δισεκ.

Εκτίμηση συνολικών ακαθάριστων ροών δανείων προς Κατασκευές και δραστηριότητες Αρχιτεκτόνων & Μηχανικών την περίοδο 2021-26

Εκτίμηση ακαθάριστων ροών δανείων* προς Κατασκευές και δραστηριότητες Αρχιτεκτόνων και Μηχανικών, 2021-2026

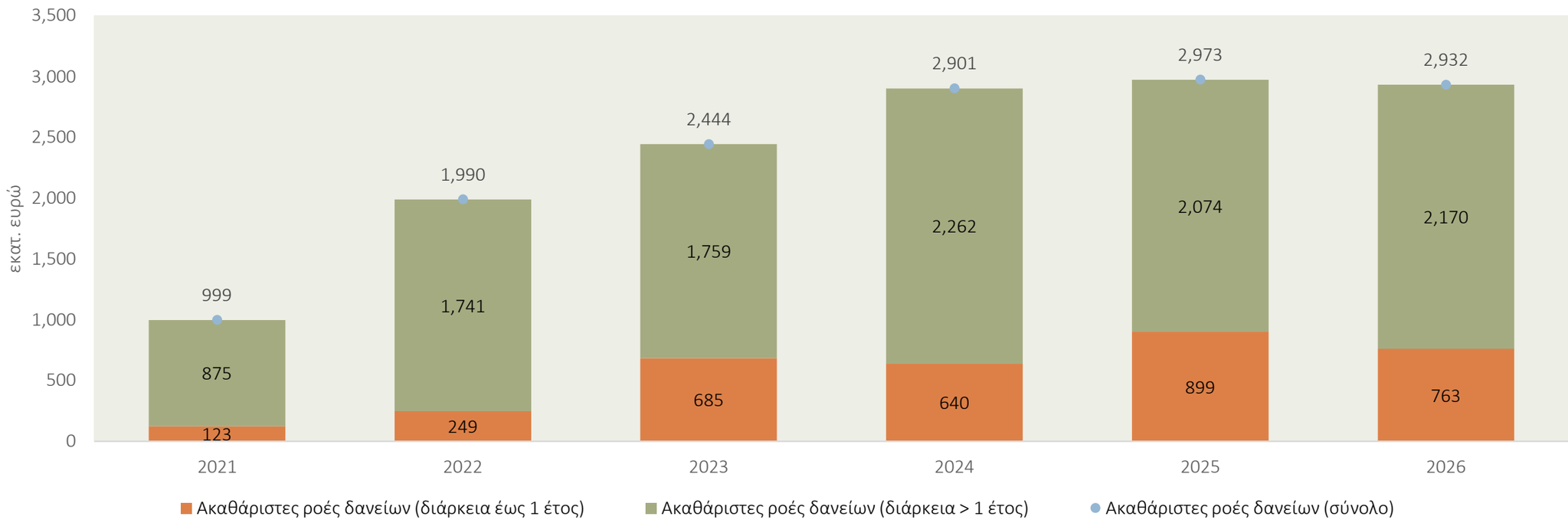

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ
*Οι ακαθάριστες ροές προκύπτουν από τις καθαρές ροές διορθωμένες με βάση εκτίμηση για τις αποπληρωμές δανείων

Σύνοψη βασικών σημείων μελέτης

- Μετά από μια δεκαετία συρρίκνωσης και αποεπένδυσης, **οι προοπτικές για τις Κατασκευές διαγράφονται ιδιαιτέρως θετικές.**
- Το **Ταμείο Ανάκαμψης** μαζί με τα υπόλοιπα Ευρωπαϊκά Ταμεία και τους Εθνικούς πόρους θα χρηματοδοτήσουν έργα υποδομών που **θα τροφοδοτήσουν την ισχυρή ανάπτυξη των Κατασκευών** τα επόμενα χρόνια.
- Η ανάπτυξη των δημόσιων και ιδιωτικών κατασκευαστικών έργων, η συμμετοχή σε δημόσια έργα και ο εκσυγχρονισμός του παραγωγικού δυναμικού του κλάδου **θα απαιτήσουν σημαντικά αυξημένους πόρους χρηματοδότησης** από το χρηματοπιστωτικό σύστημα, τόσο σε κεφάλαια κίνησης όσο και σε μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια.
- Η χρηματοδότηση των τεχνικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών **παραμένει ωστόσο σημαντικό εμπόδιο** για τη λειτουργία τους, ενώ το **χρηματοδοτικό κενό** στην Ελλάδα είναι σταθερά υψηλότερο έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου.
- Οι δυσκολίες αυτές μπορεί να αμβλυνθούν και με τη **χρήση διάφορων χρηματοδοτικών εργαλείων** (π.χ. εγγυητικά κεφάλαια, επιδότηση επιτοκίου, κ.ά.), ώστε να υλοποιηθούν απρόσκοπτα οι δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις σε κατασκευαστικά έργα τα επόμενα χρόνια.

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

@IOBE_FEIR

@iobe.foundation

@IOBE - Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (FEIR)